शास्त्रिप्रतिष्ठापाठ्यक्रमद्वारा (By Course)

शास्त्रि-प्रतिष्ठा (साहित्यम्)

B.A. Hons. Sahitya

सत्रम् (Semester) – 7

DSCC–16: विषयनाम (Course Name) - नाट्यसंग्रहः

A. विषयस्य उद्देश्यानि (Course Objectives):

1. भारतीयनाटयशास्त्रस्य परिचयप्रदानम्।
2. भारतीयनाट्यशास्त्रे रसस्थापनायाः परिज्ञानप्रदानम्।
3. रसादिध्वनेः वैशिष्ट्यस्य ज्ञानप्रदानम्।

B. विषयस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः-

1. भारतीयनाट्यशास्त्रस्य परिचयं ज्ञास्यन्ति।
2. रसस्वरूपं ज्ञास्यन्ति।
3. रसानां भेदान् उपभेदान् च ज्ञास्यन्ति।
4. शान्तरसविषये भरतमुनेः मतम् अवगमिष्यन्ति।

C. क्रेडिटप्रारूपम् (Credit Framework)

विषय-कूटाङ्कः (Course Code)	विषयशीर्षकः (Course Title)	विषयस्य क्रेडिटविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			क्रेडिट (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः Practical/ Practice	
DSCC-16	नाट्यसंग्रहः	24	24	32	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Detailed Syllabus):

Unit: I मुनीनां प्रश्नः **Credit: 01**

- मुनीनां पञ्चप्रश्नाः
- भरतस्य प्रश्नानाम् उत्तरप्रदानम्

- निघण्टु, निरुक्तम्, रससंख्या
- भावानां संख्या

Unit: II रसादयः
Credit: 01

- नव रसाः
- अष्ट स्थायिभावाः
- ३३ व्यभिचारिणो भावाः
- अष्टौ सात्त्विकाः भावाः
- चतुर्विधाः अभिनयाः

Unit: III आतोद्यादिः
Credit: 01

- चतुर्विधम् आतोद्यम्
- पञ्चविधं गानम्
- त्रिविधः रङ्गमण्डपः
- रससूत्रम्

Unit: IV रसविवेचनम्
Credit: 01

- रससूत्रविचारः
- श्रृङ्गारहास्यकरुणरौद्ररसानां लक्षणानि
- वीरभयानकबीभत्स-अद्भुतरसानां लक्षणानि।
- श्रृङ्गारादीनाम् अवान्तरभेदः शान्तरसविचारश्च

D. निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts):

1.भरतमुनिविरचितं नाट्यशास्त्रम्- षष्ठः अध्यायः, अभिनवभारतीसहितम्।

E.सहायकग्रन्थाः (Additional Readings):

1. काव्यात्ममीमांसा, डा. श्रीजयमन्तमिश्र, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, 2014
2. संस्कृतकाव्यशास्त्र का इतिहास, डा. ईश्वरचन्द्रशास्त्री, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली, 2009
3. भारतीय काव्य के प्रतिनिधि सिद्धान्त, डॉ. राजवंश सहाय हीरा, चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी, 1967

F. परीक्षापद्धतिः माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode):

1.परीक्षा (क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम्-

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम् 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

(ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम्-

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्- 1.कार्यशालासु भागग्रहणम्, 2.प्रदत्तकार्यलेखनम्, 3.पाठ्यविषयाधारेण विडियोनिर्माणम्, 4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्, 5.वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।

शास्त्रि-प्रतिष्ठा (साहित्यम्)

B.A. Hons. Sahitya

सत्रम् (Semester) – 7

DSCC–17: विषयनाम (Course Name) - ध्वनिसिद्धान्तः

A. विषयस्य उद्देश्यानि (Course Objectives):

1. भारतीयकाव्यशास्त्रे ध्वनिप्रस्थानस्य परिचयप्रदानम्।
2. भारतीयकाव्यशास्त्रे ध्वनेः स्थापनायाः परिज्ञानप्रदानम्।
3. ध्वनेः प्रकाराणां विषये ज्ञानप्रदानम्।
4. रसादिध्वनेः वैशिष्ट्यस्य ज्ञानप्रदानम्।

B. विषयस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः-

1. भारतीयकाव्यशास्त्रे ध्वनिप्रस्थानस्य परिचयं ज्ञास्यन्ति।
2. भारतीयकाव्यशास्त्रे ध्वनेः स्थापनायाः विषये ज्ञास्यन्ति।
3. ध्वनेः प्रकाराणां विषये ज्ञास्यन्ति।
4. रसादिध्वनेः वैशिष्ट्यस्य ज्ञास्यन्ति।

C. क्रेडिटप्रारूपम् (Credit Framework)

विषय-कूटाङ्कः (Course Code)	विषयशीर्षकः (Course Title)	विषयस्य क्रेडिटविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			क्रेडिट (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः Practical/ Practice	
DSCC-17	ध्वनिसिद्धान्तः	24	24	32	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Detailed Syllabus):

Unit: I ध्वनिप्रस्थानपरम्परा **Credit: 01**

- ध्वन्यालोकस्य परिचयः

- ध्वन्यालोकस्य वैशिष्ट्यम्
- आनन्दवर्धनस्य शास्त्रवैदग्ध्यम्
- ध्वनेः काव्यात्मत्वम्

Unit: II ध्वनिस्थापनम् **Credit: 01**

- ध्वनेः अभाववादः
- भाक्तवादः अनिर्वचनीयवादः च
- प्रतिभाविशेषः वस्तुतत्त्वम्
- लक्षणामूलध्वनिः अभिधामूलध्वनिः च

Unit: III ध्वनिप्रकाराः **Credit: 01**

- अविवक्षितवाच्यध्वनिः
- विवक्षितान्यपरवाच्यध्वनिः
- अर्थान्तरसङ्क्रमितवाच्यध्वनिः
- अत्यन्ततिरस्कृतवाच्यध्वनिः
- ध्वनिप्रकाराणाम् उदाहरणानि

Unit: IV रसप्रधानाः **Credit: 01**

- रसप्रधाने काव्ये अलङ्कारस्य सन्निवेशप्रकारः
- शब्दशक्तिमूलध्वनिः
- अर्थशक्तिमूलध्वनिः
- अभिधामूलध्वनिः
- गुणीभूतव्यङ्ग्यत्वं
- ध्वनिप्रकाराणाम् उदाहरणानि

D. निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts):

1. ध्वन्यालोकः (प्रथमद्वितीयौ उद्योतौ), आनन्दवर्धनः, आचार्यजगन्नाथपाठकः, चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी, 2009

E.सहायकग्रन्थाः (Additional Readings):

1. काव्यात्ममीमांसा, डा. श्रीजयमन्तमिश्र, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, 2014

2. संस्कृतकाव्यशास्त्र का इतिहास, डा. ईश्वरचन्द्रशास्त्री, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली, 2009

3. भारतीय काव्य के प्रतिनिधि सिद्धान्त, डॉ. राजवंश सहाय हीरा, चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी, 1967

F. परीक्षापद्धतिः माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode):

1.परीक्षा (क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम्-

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम् 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

(ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम्-

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्- 1.कार्यशालासु भागग्रहणम्, 2.प्रदत्तकार्यलेखनम्, 3.पाठ्यविषयाधारेण विडियोनिर्माणम्, 4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्, 5.वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।